MAHARASHTRA ADMINISTRATIVE TRIBUNAL

NAGPUR BENCH NAGPUR

ORIGINAL APPLICATION NO.170/2023 (S.B.)

Suresh Deorao Rokade,
Aged about 59 years,
Occ. Retired Office Superintendent,
R/o Mahava, Kanha Nagri, Subhash Ward Bela,
Dist. Bhandara.

Applicant.

Versus

1) The State of Maharashtra,
Through it's Secretary,
Higher & Technical Education Department,
Mantralaya, Mumbai- 400 032.

2) The Joint Director,
Technical Education, Regional Office,
Sadar, Nagpur.

3) The Principal Government Polytechnical College
Sakoli, Dist. Bhandara.

Respondents

Shri P.S.Kshirsagar, ld. Advocate for the applicant.

Shri A.M.Khadatkar, ld. P.O. for the respondents.

Coram :- **Hon'ble Shri M.A.Lovekar, Member (J).**

JUDGMENT

Judgment is reserved on 20th June, 2024.

Judgment is pronounced on 24th June, 2024.

Heard Shri P.S.Kshirsagar, ld. counsel for the applicant and Shri A.M.Khadatkar, ld. P.O. for the Respondents.

2. The applicant was working in the respondent department. By order dated 25.09.2019 (A-2) benefit of Revised One Step Promotion Scale was extended to him w.e.f. 01.01.2016 as per G.R. dated 06.08.2002 (A-1) since he was working at Gadchiroli which is Naxal/Tribal Area. By order dated 14.10.2020 (A-3) order dated 25.09.2019 was cancelled, instead the first benefit of Assured Progress Scheme was extended w.e.f. 01.01.2016, and excess amount was directed to be recovered. Thereafter, correspondence (Annexures-A-4 to A-9) was made. The applicant retired on superannuation on 31.05.2022 (A-10). By the impugned order dated 22.08.2022 (A-11) approval was accorded to recover amount of Rs. 2,50,927/- stated to have been paid in excess (on account of withdrawal of benefit of One Time Promotion Scale and extension of benefit of Assured Progress Scheme) from D.C.R.G.. Hence, this Original Application.

3. Stand of the respondents is that as per G.R. dated 02.03.2019 benefit of Assured Progress Scheme was extended to the applicant w.e.f. 01.01.2016 as a consequence of which benefit of One Step Promotion Scale extended from the said date as per G.R. dated 06.08.2002 was liable

to be withdrawn and it was accordingly withdrawn. This necessitated recovery of amount paid in excess which cannot be said to be illegal.

4. The applicant had relied on G.R. dated 29.02.2024 issued by G.A.D., Government of Maharashtra. Its heading reads as under:-

> आदिवासी व नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या कर्मचाऱ्यांना देय असलेल्या एकस्तर पदोन्नती वेतनश्रेणीच्या लाभाबाबत स्पष्टीकरणात्मक सूचना.

The G.R. further states:-

> **शासन परिपत्रक** :- राज्यातील दुर्गम व मागासलेल्या आदिवासी भागांचा तसेच नक्षलग्रस्त संवेदनशील भागांचा जलद गतीने विकास होण्याच्या दृष्टीने या बिकट क्षेत्रात शासकीय योजना प्रभावीपणे राबविण्यासाठी तेथे कार्यरत असणाऱ्या शासकीय अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना प्रोत्साहनात्मक सवलती देय करण्याबाबत संदर्भाधीन शासन निर्णय दि.०६.०८.२००२ अन्वये सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. सदर शासन निर्णयाद्वारे एकस्तर पदोन्नती देण्याबाबतची नवीन सवलतीबाबतची तरतूद ३(७) खालीलप्रमाणे आहे :-
>
> "**सर्व पदांसाठी एकस्तर पदोन्नती :-**
>
> आदिवासी व नक्षलग्रस्त क्षेत्रात काम करण्यासाठी प्रोत्साहन म्हणून गट अ ते गट ड मधील सर्व पदधारकांना संबंधित कर्मचारी / अधिकारी त्या क्षेत्रात कार्यरत असेपर्यंतच्या काळात त्यांनी धारण केलेल्या मूळ पदाच्या नजीकची वरिष्ठ/पदोन्नतीची वेतनश्रेणी व त्या अनुषंगाने वेतननिश्चितीचा लाभ देण्यात यावा. ज्या कर्मचारी अधिकाऱ्यांना सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ देण्यात आलेला आहे, त्यांना आणखी वरिष्ठ पदाच्या वेतनश्रेणीचा लाभ अनुज्ञेय नसेल. ही एकस्तर पदोन्नतीची योजना दि.०१.०२.२००२ पासून अंमलात येईल

आणि ती संबंधित कर्मचारी/ अधिकारी आदिवासी/ नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत असेपर्यंतच अनुज्ञेय राहील. त्या क्षेत्रातून कर्मचारी / अधिकारी बिगर आदिवासी क्षेत्रात परत आल्यावर तो त्याच्या मूळ संवर्गातील वेतनश्रेणीत पूर्वीच्या वेतनाच्या अनुषंगाने वेतन घेईल."

०२. दरम्यान आदिवासी/ नक्षलग्रस्त क्षेत्रात, एकस्तर पदोन्नती योजनेची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करताना असे निदर्शनास आले आहे की, आदिवासी/ नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या कर्मचाऱ्यांना प्रथम एकस्तर पदोन्नती दिल्यानंतर, जेव्हा असे कर्मचारी सुधारीत सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ मिळण्यास पात्र ठरतात, तेव्हा अशा कर्मचाऱ्यांना सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना लागू करुन, यापूर्वी देण्यात आलेला एकस्तर पदोन्नती योजनेचा लाभ काढून घेण्यात येतो. तसेच एकस्तर पदोन्नती योजनेंतर्गत देण्यात आलेली वेतनश्रेणी आणि आश्वासित प्रगती योजनेंतर्गत मिळणारी वेतनश्रेणी यामधील फरकाची रक्कम अशा कर्मचाऱ्यांकडून वसूल करण्यात येते.

०३. वरील परि.०२ मध्ये नमूद बाबीच्या अनुषंगाने दाखल झालेल्या रिट याचिकांच्या अनुषंगाने मा. उच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशानुसार सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.०६.०८.२००२ च्या शासन निर्णयामधील ३(७) येथील तरतुदीचा अन्वयार्थ खालीलप्रमाणे स्पष्ट करण्यात येत आहे :-

सदर तरतुदीत २ शासकीय योजनांचा उल्लेख केलेला आहे. त्या २ योजनांची मुलभूत माहिती पुढीलप्रमाणे आहे.

योजनेचे नाव	योजनेचे प्रयोजन	योजनेचे कार्यक्षेत्र	योजनेंतर्गत मिळणारा लाभ
सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना	पदोन्नतीतील कुंठितता घालवणे	संपूर्ण महाराष्ट्र राज्य	पदोन्नतीच्या वरिष्ठ पदाची वेतनश्रेणी देणे
एकस्तर पदोन्नती योजना	आदिवासी व नक्षलग्रस्त या बिकट क्षेत्रात काम करण्यासाठी प्रोत्साहित करणे.	केवळ आदिवासी क्षेत्र व नक्षलग्रस्त क्षेत्र	पदोन्नतीच्या वरिष्ठ पदाची वेतनश्रेणी देणे

टीप :- आदिवासी व नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत शासकीय कर्मचाऱ्यास दोन्ही योजना लागू आहेत. मात्र बिगर आदिवासी व बिगर नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत शासकीय कर्मचाऱ्यास केवळ सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना लागू आहे.

उपरोक्त तक्त्याद्वारे ही बाब स्पष्ट होते की, या दोन योजनेचे प्रयोजन तसेच कार्यक्षेत्र जरी भिन्न भिन्न असले तरी, दोन्हीही योजनेंतर्गत मिळणारा आर्थिक लाभ हा समान आहे. यास्तव एकाच वेळी दुहेरी लाभ देणे अभिप्रेत नाही.

त्यामुळे आदिवासी व नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत असणा-या कर्मचा-यांस या दोन्ही योजनांपैकी प्रथम ज्या योजनेंतर्गत तो लाभ मिळण्यास पात्र ठरेल, त्यानुसार पदोन्नतीच्या वरिष्ठ पदाच्या वेतनश्रेणीचा लाभ देण्यात यावा. तद्नंतर भविष्यात सदर कर्मचारी ज्या वेळी दुस-या योजनेंतर्गत लाभ मिळण्यास पात्र ठरेल, त्यावेळेस तो आधीपासून पदोन्नतीच्या वरिष्ठ पदाची वेतनश्रेणी घेत असल्याने त्यास दुसऱ्या योजनेंतर्गत वेगळ्याने तोच लाभ देय करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. कारण दोन्हीही योजनेंतर्गत मिळणारा आर्थिक लाभ हा समान आहे. यास्तव एका योजनेंतर्गत लाभ मिळाल्यानंतर दुसऱ्या योजनेंतर्गत वेगळयाने लाभ देणे अभिप्रेत नाही.

उपरोक्त स्पष्टीकरणाचा सारांश असा आहे की, आदिवासी व नक्षलग्रस्त क्षेत्रात कार्यरत असणा-या कर्मचाऱ्यांस एका योजनेंतर्गत लाभ मिळाल्यानंतर दुसरी योजना लागू करू नये. म्हणजेच, एका योजनेंतर्गत लाभ दिल्यानंतर दुसऱ्या योजनेंतर्गत लाभ देय ठरेल, त्यावेळी पहिल्या योजनेंतर्गत दिलेला लाभ वसूल करून दुसऱ्या योजनेचा लाभ लागू करणे अभिप्रेत नाही. तसेच, पहिल्या योजनेचा लाभ चालू असताना दुसऱ्या योजनेंतर्गत त्यास आणखी वरिष्ठ पदाच्या वेतनश्रेणीचा लाभ लागू करणे देखील अभिप्रेत नाही.

तसेच ३ (७) मध्ये "मूळ पदाच्या नजीकची वरिष्ठ पदोन्नतीची वेतनश्रेणी व त्या अनुषंगाने वेतननिश्चितीचा लाभ देण्यात यावा." असे विहित करण्यात आले आहे. तथापि त्यामुळे नेमकी कोणती वेतनश्रेणी द्यावी

याबाबत स्पष्टता नसल्याने त्या अनुषंगाने स्पष्ट करण्यात येते की, जर सेवाप्रवेश नियमानुसार धारण करत असलेल्या पदावरून पदोन्नती देण्यासाठीचे वरिष्ठ पद अस्तित्वात असले तर, अशा प्रकरणी पदोन्नतीच्या पदाच्या वेतनश्रेणीचा लाभ देणे आवश्यक आहे. तथापि, जर सेवाप्रवेश नियमानुसार धारण करत असलेल्या पदावरून पदोन्नती देण्यासाठीचे वरिष्ठ पद अस्तित्वात नसल्याने पदोन्नतीची संधी उपलब्ध होत नसल्यास, वेतन आयोगाच्या पुस्तिकेत धारण केलेल्या मूळ पदाच्या वेतनश्रेणीच्या नजीकची जी वेतनश्रेणी नमूद करण्यात आली आहे, त्या वेतनश्रेणीचे लाभ देणे आवश्यक आहे.

5. In view of the position clarified as above, the impugned order dated 22.08.2022 (A-11) cannot be sustained. It is accordingly quashed and set aside. The respondents are directed to refund the recovered amount to the applicant within two months from today failing which the unpaid amount shall carry interest @ 6% per annum till recovery. No order as to costs.

Member (J)

Dated :-24/06/2024
aps

I affirm that the contents of the PDF file order are word to word same as per original Judgment.

Name of Steno	:	Akhilesh Parasnath Srivastava.
Court Name	:	Court of Hon'ble Member (J).
Judgment signed on and pronounced on	:	24/06/2024
Uploaded on	:	25/06/2024